

Hagepreek voor de heg

We moeten heggen aanplanten, vindt landschapsonderzoeker Kenneth Rijdsdijk van de Universiteit van Amsterdam. Hij publiceerde *Heg*, een boekje waarin hij het 15 jaar geleden gelanceerde Deltaplan voor het Landschap van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap nieuw leven inblaast, wat op gedeeltelijk herstel van de oude heggenluister neerkomt. In Nederland is sinds de ruilverkavelingen 225.000 km heg gerooid. Daarmee verdween een enorme ecologische rijkdom en landschappelijke schoonheid. Rijdsdijk schrijft dat het restant heggen nog altijd slinkt. Dat komt doordat ze boeren geen winst opleveren, integendeel: ze nemen ruimte in, die te gelde kan worden gemaakt, om mestoverschotten te injecte-

ren. De subsidieregelingen schieten tekort: je kunt subsidie krijgen voor een heg, maar als je die vervolgens rooit, kraait er geen haan naar. Er zijn allerlei soorten heggen: hagen van uiteenlopende boomsoorten, houtwallen, plaggenwallen (de Texelse tuunwallen) en terrasheggen op Limburgse heuvels (grafter). In gebieden waar heggen verwijderd zijn, waait de wind onbelemmerd en is meer erosie. Onder hagen is de bodem gezonder. Hagen vangen stof op, houden water vast, leveren schaduw, verfraaien het landschap en zorgen voor een ecologisch netwerk van wat heb ik jou daar. In heggen groeien veel planten, leven veel insecten en broeden veel zangvogels. Verder huizen er uilen, spechten, egels en hazelmuizen. Eerherstel van

de heg zou een fikse stap in de richting van biodiversiteitsherstel zijn. Moge Rijdsdijks hagepreek voor de heg daaraan bijdragen.

Koos Dijksterhuis

Heg - Een behaaglijk landschap voor mens en natuur

Kenneth F. Rijdsdijk
Uitgeverij Bornmeer
112 pagina's
Prijs: € 14,90

Het bos ruikt heerlijk

Een ode aan nauwkeurig biologisch veldwerk. Dat is *De geur van het bos*, het boek dat Rob Bijlsma een jaar na zijn tirade tegen de Nederlandse natuurbeheerders uitbracht bij Atlas Contact. Bijlsma is beroemd vanwege de accuratesse waarmee hij bijna alles wat hij relevant acht bijhoudt. Van het aantal wegschietende konijnen in het licht van zijn oude herenfiets, met vaste regelmaat 'racend' op een afgemeten stuk zandpad in Drenthe, tot de aantallen en soorten muizen die hij vangt in valletjes in zijn houten huisje in het bos. De hoeveelheid tijd die in al die meetreeksen gaat zitten is immens. Zijn boek is dan ook voornamelijk een bundeling van herschreven werk dat al eerder verscheen, vooral in *De Jacht-opzichter*, het vaktijdschrift voor natuurtoezicht. Anders dan de boosheid die uit zijn vorige boek druipet, ademt *De geur van het bos* fascinatie. Al kan Bijlsma op een enkele plek de sneer niet onderdrukken,

bijvoorbeeld als hij schrijft: 'Net zomin als we de verwording van natuurbeschermingsorganisaties tot verdienmodellen zagen aankomen, zo ook heeft niemand de ganzenexplosie voorzien.' Maar het is de liefde die de boventoon voert: 'Het zingende zootje is een verrijking van mijn leven. Wat zou je zijn bij gebrek aan een zingende fitis op je stoep, fitis te beschouwen als willekeurig welke zangvogel? We zouden tot vreugdeloze zombies worden.' Die liefde etaleert hij zonder aanzien des vogels. Waar 'gewone vogelaars' hun neus ophalen voor postduiven, laat Bijlsma zien wat voor centrale rol zij spelen – of liever: speelden – in het leven van roofvogels. 'Ga ook postduiven tellen', roept hij vogelend Nederland toe, 'kom op, je kunt het!' Het boek ontkracht hardnekkige misverstanden. Zo wordt nog altijd geroepen dat torenvalken muizen opsporen door naar de UV-reflecties in hun pies te zoeken. Met literatuurreferenties ontkracht Bijlsma die mythe. Die litera-

tuurreferenties zijn net zo wezenlijk in dit boek als het nogal bloemrijke taalgebruik. Een rijk voedselaanbod is bij hem een 'bonanza', een massa veldmuizen wordt aangeduid met 'frenetiek muizengajes'. Je steekt er ook taalkundig wat van op.

Ook natuurbeheerders kunnen hun hart ophalen. Ze worden nu niet beoordeeld op hun BMI, maar krijgen praktische tips aangereikt, bijvoorbeeld over hulp aan raven. Het te geconcentreerd dumpen van 'valwild' beoordeelt groepen alleenstaande jonge raven en benadeelt ravenpaartjes. Wil je wetenschappelijk onderbouwd raven helpen? Spreid dan de kansen, de risico's en het valwild.

Rob Buiter

De geur van het bos
Rob Bijlsma
Atlas Contact
368 pagina's
Prijs: € 29,99

